

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

3 עילות גירושין _____

5 מאבקי סמכות _____

8 נישואין אזרחיים _____

9 ביטול גט _____

10 רכוש _____

ד ב ר ה מ ע ר כ ת

גליון זה הוא הגליון העשרים של 'הדין והדיין'. לרגל מאורע זה אנו מצרפים לחוברת מפתח נושאי לכל פסקי הדין שהתפרסמו בעשרים הגליונות.

בגליון זה מתפרסמים שני פסקי דין העוסקים בפרשנותו של ביה"ד הרבני לסעיפים בחוק יחסי ממון, טרם תיקונו. כי דוע, לקראת סיום כהונתה של הכנסת ה-17, בחודש חשוון האחרון, התקבל התיקון לחוק יחסי ממון. לפי תיקון זה, אשר מרכז רקמן היה שותף ליצירתו ולדחיפה לקבלתו, תתאפשר חלוקת רכוש בין בני זוג עוד לפני מתן הגט, אם הוגשה בקשה לכך ואם התקיים אחד מהתנאים המנויים בחוק ובכללם: חלוף שנה מיום שנפתח הליך להתרת נישואין או מיום שהוגשה תביעה לחלוקת רכוש בין בני הזוג; קיום קרע בין בני הזוג, או שבני הזוג גרים בנפרד במשך תקופה של תשעה חודשים מתוך שנה.

אין ספק, והדברים אף נאמרו בהצעת החוק, שמגמה מרכזית בתיקון הייתה הרצון לסייע לנשים מעוכבות גט ולהקטין את יכולת הסחיטה של הבעל סרבן הגט. מנגד, גורמים בעולם הדתי ובכללם מערכת בתי הדין הרבניים והעומדים בראשה, הביעו את התנגדותם לתיקון בדיוק בשל השיקול ההפוך. לדבריהם, הדבר יגרום דווקא לסרבנות גט, בעיקר משום שחלוקת הרכוש המוקדמת תקטין את המוטיווציה של נשים להתגרש. עוד נטען, כי התיקון עשוי לגרום לגט שיינתן לאחר חלוקת הרכוש להיות 'גט מעושה', גט אשר לא ניתן מרצונו החופשי של הבעל אלא בשל לחץ כלכלי שהופעל עליו. מעניין יהיה לבחון כיצד אכן ישפיע התיקון על הליכי הגירושין בבתי הדין הרבניים ואנו ננסה לעקוב אחר ההתפתחויות, במידה ויהיו כאלה.

מכל מקום, ישנם רבים הסבורים שטענותיו של ביה"ד הרבני הינן אך כסות לחששו העיקרי ולפיו התיקון ייפגע שוב בסמכויות הדיון שלו בעניינים הנלווים לגירושין.

לדעתנו ולדעת אחרים (וראו בדברי המערכת של הגליונות הקודמים), אחת התגובות הקשות של ביה"ד לפגיעה זו בסמכויותיו הינה העלייה במספרן של פסיקות 'גט מוטעה'. בגליון זה אנו מביאים את פסיקתו של ביה"ד הגדול באחד המקרים הקשים בהם עוכב גיטה של אשה בשל הגשת תביעה בניגוד לאמור בהסכם הגירושין. מפסיקה זו אנו למדים שביה"ד האזורי עיכב את הגט למרות שביהמ"ש כלל לא דן בתביעתה. חמור מזה, העיכוב נפסק למרות שביה"ד היה מודע שלאשה יש כבר ילד מבעלה השני! עניין אחרון זה הביא את ביה"ד הגדול לקבל את ערעורה של האשה. עם זאת, נראה שאין כאן סטייה מהמגמה ההולכת ומתרחבת של עיכובי הגט. קריאה של פסה"ד מלמדת שקרוב לוודאי שערעורה של האשה לא היה מתקבל אילו לא חשש הממזרות, ושלפחות לקבל ברמה העקרונית את ביה"ד האזורי. עמדתו של

קריאה מועילה,
ד"ר עמיחי רדזינר
עורך ראשי

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor

Rabbinical Court Decisions in Family Matters

גיליון מס' 20 אדר תשס"ט, פברואר 2009

מערכת הדין והדיין

יו"ר מערכת: פרופ' רות הלפרין-קדרי, עו"ד סוזן ווייס
עורך ראשי: ד"ר עמיחי רדזינר
עורכת: עו"ד בת-שבע שרמן-שני
חברי המערכת: עו"ד עדי שניט, עו"ד קרן ארקין-חן,
עו"ד עדי רז
מנהלת ומפיקה: עו"ד עטרה קניגסברג
רכזת מערכת והפצה: דפנה קאהן
עיצוב וביצוע גראפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900
טל. 03-5318895, פקס. 03-7360499
E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il

סימני הבאת פסקי הדין:

 פסק דין מלא:

 תקציר:

 פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

לכו"ע - לכולי עלמא	בזה"ז - בזמן הזה
לפי"ז - לפי זה	בע"כ - בעל כורחו/ה
עו"ס - עובדת סוציאלית	ג"פ - גט פיטורין
פו"ר - פריה ורביה	דמו"י - דת משה וישראל
פרש"י - פירוש רש"י	דר"ת - דרבינו תם
צ"ב - צאן ברזל	זמ"ז - זה מזו
שאל"כ - שאם לא כן	חדר"ג - חרם דרבינו גרשום
שכ"ו - שאר כסות ועונה	טו"ר - טוען/ת רבני/ת
שלו"ב - שלום בית	טו"מ - טענות ומענות
חו"ק - חופה וקידושין	כ"ש - כל שכן

אין במובא כאן משום תחליף ליעוץ משפטי

כל הזכויות שמורות
ISSN 1565-4176

עילות אירוסין

1. שלילת זכאות לכתובה על סמך פרוטוקול מבימ"ש בגרמניה ועל סמך חו"ד שנערכה עבור בימ"ש בגרמניה; דיון בצורך בהתראה לצורך הפסד כתובה במקרה בו אשה גרה עם גבר זר.

בית הדין הרבני האזורי תל אביב:

הרב **משה קולר** - אב"ד

הרב **יצחק אלמליח** - דיין

הרב **הלוי אבירן יצחק** - דיין

העובדות:

הצדדים נישאו כדמו"ב-1991. מיד לאחר נישואיהם עברו להתגורר בגרמניה ונשארו שם. מערכת הנישואין עלתה על שרטון והאשה פנתה ב-2004 לביהמ"ש בגרמניה בעניין מזונות ומשמורת ילדים. כשנה לאחר מכן פנה הבעל בתביעת גירושין לבית הדין הרבני בישראל. בדיון בביה"ד הודיע ב"כ האשה כי האשה תסכים להתגרש בכפוף לקבלת כתובתה ותוספת כתובתה. הבעל טען שלאשה לא מגיע לקבל כתובתה שכן היא בוגדת בו וחיה עם גבר זר. בית הדין החליט שעל הצדדים להתגרש ללא דיחוי, וקבע מועד לדיון ביחס לכ"תובה לאחר מתן הגט אליו יביאו הצדדים הוכחותיהם.

נפסק:

בדיון הוכחות שהתקיים בביה"ד הוצגו ראיות הבעל:

1. פרוטוקול מבימ"ש בגרמניה שם נאמר כי "בחייה של האשה יש גבר חדש".
2. האשה הגיעה לביקור בישראל עם הגבר הנ"ל מספר ימים לאחר הדיון הקודם שהתקיים בבית הדין.
3. בחו"ד פסיכולוגית שנערכה על סמך הוראה של ביהמ"ש לענייני משפחה בגרמניה שדן בעניין בהחזקת הילדים ומשמורתם, נכתב כי: (א) בשיחה שנערכה בין הפסיכולוג

גית לבין האשה והגבר המדובר תיארה האשה את הזוגיות שלהם כהרמונית ואמרה שהיא מאוד מאושרת. (ב) בן הזוג מוסיף בשיחה שנערכה עמו שהילדים הרגישו שלאמם יש חבר וכי אכן הזוגיות שלהם הרמונית וללא חיכוכים.

תגובת האשה לראיות הבעל היתה: בקשר לסעיף 1 - אין לקבל את שני כתב פרוטוקול כראיה שהאשה זנתה תחת בעלה מאחר ולא הובהר מה מש"מעות "גבר בחייה" ולא נאמר במפורש שהאשה מקיימת יחסי אישות בעודה נשואה. עוד נטען כי ביהמ"ש בגרמניה לא מודע למשמעות ולהשלכות שיש לדבר מבחינה הלכתית. בקשר לסעיף 2 - הוריה בקשו לגמול לגבר על העזרה שהושיט לבתם ועל כן הזמינו אותו לטיול.

בית הדין פסק, כי אין ספק בכך שהאשה הפסידה זכותה לכתובה וזאת בעיקר בהסתמך על דברי השופט הגרמני שלאשה יש חבר חדש בחיים. בית הדין ממשיך וקובע שדברי השופט הגרמני נאמרו במסגרת דיון בעניין משמורת והחזקת הילדים, ומכאן שהיה הכרח לברר מי נמצא בבית שבו הילדים ואמם מתגוררים ועל כן ברור שדברי השופט נכתבו לאחר ברור יסודי.

על פי ההלכה מסמך שמאשר עובדות שניתן ע"פ ערכאות יש לו תוקף הלכתי גם לעניין ממון. כן יש תוקף הלכתי לחו"ד שנערכה ע"י הפסיכולוגית על סמך הוראה של ביהמ"ש.

לאור הנ"ל האשה לא זכאית לסך כתובתה ותוספת כתובתה.

מאוחר יותר נתן ביה"ד נימוקים לפסק דינו:

מדברי מספר ראשונים ואחרונים עולה כי מסמכים ופסקים הנעשים בערכאות של גוים אינם חשודים בחוסר אמינות. השופט הגרמני פסק את דינו בהסתמך על הודאת האשה, ומכאן שהיא הודתה בזנות תחת בעלה. אמנם לפי ההלכה הודאה כזו אינה בהכרח אוסרת אותה על בעלה, אולם היא גורמת לה להפסד כתובה ותוספת (אהע"ז, קטו ו). ב"כ האשה טוען שדברי השופט אינם מלמדים על יחסים שהם מעבר לידידות גרידא. ביה"ד קובע שעצם העובדה שהתגוררו יחד היא 'מעשה כיעור'. באהע"ז יא א נקבע כי אם נכנסו אשה נשואה וגבר זר לבית והגיפו דלתותיו הרי שמדובר ב'מעשה כיעור'. השו"ע

שם אף קובע שהגדרת המעשה תלויה בביה"ד. ביה"ד השתכנע שמדובר לא במעשה אקראי, אשר לדעת מספר אחרונים אינו מביא בהכרח להגדרת 'מעשה כיעור', אלא במגורים משותפים משך תקופה ארוכה. אף הפסיכולוגית מטעם ביהמ"ש בגרמניה כתבה דו"ח על פיו הם חיים יחדיו כבעל ואשה ו"אין לך מעשה כיעור חמור מזה".

הרמב"ם (הל' אישות כד טו) קבע שב'עושה 'מעשה כיעור' ניתן להוציאה בלא כתובה גם ללא התראה. אמנם היו מי שחלקו עליו לגבי הצורך בהתראה, אולם קיומה של המחלוקת מביא לכך שבשל הספק אין להוציא כספים מידי הבעל. זאת ועוד, למרות שבאהע"ז קטו ד נקבע כי צריך להתרות ב'עוברת על דת' כדי להפסידה כתובתה, הרי שהגר"א שם בס"ק יב קובע שמי שרגילה לע"בור על דת אינה צריכה התראה, והבית מאיר קבע ששתי פעמים מגדירות אותה כ'רגילה' לענין זה.

יתר על כן, במקרה דנן היתה התראה מאחר ובדיון קודם בו נידונה תביעת הגבר לגירושין ותביעת האשה לכתובה, אמר הבעל שאין היא זכאית לה משום שהיא גרה עם גבר אחר. דברים אלה נאמרו לאשה בפני ביה"ד, וגם הוסכם עליה שיתכן שתפסיד את כתובתה אם הבעל יצליח להוכיח את טענותיו כלפיה. לפי ההוכחות שמסר, היא אכן המשיכה לחיות עם גבר זר לאחר התראה זו ועל כן היא מפסידה את כתובתה.

תיק מס' 1-21-059762492
ניתן ביום ד' חשון תשס"ו (06.11.2005).
נימוקים ניתנו ביום י"ד חשון תשס"ו
(16.11.05).

הופיעו: עו"ד בצלאל הוכמן (לאשה)

2. חיוב בגט ופטור מתשלום כתובה בגין בעיות נפשיות קשות שהיו לאשה קודם לנישואין ואשר הוסתרו מהבעל.

בית הדין הרבני האזורי טבריה:

הרב **אוריאל לביא** - אב"ד

הרב **חיים בזק** - דיין

הרב **יעוז אריאל** - דיין

העובדות:

הצדדים נשואים ארבע שנים וחצי ולהם בן אחד. הבעל הגיש תביעת גירושין בטענות של התנהגות עצבנית, ניבול פה

3. טענת 'מאיוס עלי' באמתלא שאינה מבוררת דיה אינה מביאה לכדי חיוב הבעל בגט אך מאפשרת לדחות את תביעתו לשלום בית; הצעת מבחנים לצורך קבלה או דחייה של תביעת שלום בית.

בית הדין הרבני האזורי חיפה:

הרב **ישראל שחור** – אב"ד

הרב **מימון נהרי** – דיין

הרב **יצחק מרווה** – דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב **אברהם שרמן** – דיין, יו"ר

הרב **מנחם חשאי** – דיין

הרב **ציון אלגברלי** – דיין

העובדות:

הבעל הגיש תביעה לשלום בית ואילו האשה הגישה תביעת גירושין. לטענתה, התייחס אליה הבעל בכעס, צעק וטרק דלתות ואף קיים איתה מספר פעמים יחסי אישות בניגוד לרצונה. הבעל הכחיש טענות אלו. עפ"י דו"ח יועצת הנישואין, אין אפשרות לגשר בין הזוג ולשקם את חיי הנישואין.

על פסיקתו של ביה"ד האזורי הגיש הבעל ערעור ותבע לפסוק שלום בית. לטענתו, לא התאפשר לו לחקור כד" בעי את האשה. כמו כן, לדבריו, מרידת האשה היא חסרת נימוק וזאת לאור העובדה שבסמוך לעזיבתה הייתה מת-קשטת לפניו לקראת חיי אישות.

ביה"ד האזורי: בפנינו תביעת הבעל לשלום בית ותביעת האשה לגירושין.

הצדדים דבקים כל אחד בעמדתו גם לאחר שנה של דיונים.

טענת האשה היא, כי הבעל מתנהג כל-פיה בכעסנות חריגה, צעקות וטריקת דלתות, וכן טוענת שמספר פעמים קיים עמה יחסי אישות בניגוד לרצונה.

הבעל מכחיש טענות אלה, טוען שהאשה מושפעת משינוי בהשקפת ערו למה הדתית, וזה משליך על יחסה כלפי הנישואין.

הצדדים הופנו ליועצת הנישואין של בית הדין גב'...., ובסיכום הדו"ח ממנה נאמר כי אין אפשרות לגשר על העמדות, ולא ניתן לשקם את חיי הנישואין.

אדם להקפיד בה תחשב כמום. ובודאי שבעיה מהסוג הנ"ל היא נכנסת לגדר זה של "דרך בני אדם להקפיד בה". ועיין בפד"ר כרך טו (עמ' 91) שם נכתב שבי"חס למחלת נפש שהתעוררה בעת הנישואין, יחשב כמום רק אם המחלה היא בדרגה המונעת את הזוג מחיי משפחה, אבל אם הטענה היא על העלמת מחלת נפש קודם לנישואין יש מקום לדון על כפיה מחמת מום גם אם אין המחלה בדרגה מלאה וחמורה".

אמנם בשולחן ערוך סי' ל"ט, הדיון הוא במום שהעלימו מהבעל ועדיין המום קיים בעת שהבעל מבקש לבטל את הנישואין, ובנידון דנן, אין ספק שכעת היא אינה במצב שהיתה בעבר. אך ככל שהדבר נוגע להעלמת מחלת נפש, אף שהיא כבר נתרפאה, יש מקום לטענת ביטול הנישואין.

ובספר תועפות ראם חלק אה"ע סי' מא נכתב שיש לחלק בין מום בעלמא שנודע שהיה ואח"כ נתרפא למום של מחלת נפש, שכך נאמר בגמרא במסכת בבא קמא דף פו: "שוטה אין לך בושת גדול מזה". ואף אם הבריאה, הרי שלפי התוספות בכתובות עד ע"ב בכל זאת "היא נמאסת בעיניו כשזוכר שהיו בה מומין".

גם בפד"ר ה' עמ' 194 נידון מקרה דומה לשלנו. ביה"ד מביא שם מקורות רבים וקובע כי: "... אין ספק בדמקרה כעין זה שלפנינו בחלתה במחלת נפש לפני נישואיה אף שנתרפאת מ"מ בני אדם בז"מנינו מקפידים ע"ז טובא. ואמנם גדולי הפוסקים נקטו הכי בדעת הח"מ סי' קי"ז סקי"ב דבנכפית – והוא הדין בנ"שתטית – ונתרפאת הוה מום... ומעתה אם לפי האמור, דבר זה שחלתה לפני הנישואין במחלת נפש אף שנתרפאת יש לדון דהרי זה בגדר מום, כי רוב בנ"א מקפידים ע"ז...".

תיק מס' 21-027979228-2
ניתן ביום ג' אדר ב תשס"ח (10.03.08).
הופיעו: עו"ד מיה מזרחי (לאשה)
עו"ד מאירה אזירד (לבעל)

והכאה במקל מצד אשתו. במהלך הדיון טען הבעל שנודע לו שאשתו היתה מאושפזת בבית חולים פסיכיאטרי קודם לנישואין ולא סיפרה לו על כך. האשה טענה שבשל דיכאון אושפזה לזמן קצר כשהיתה בת 20 לערך ומאז לא קיבלה טיפול נפשי. בעקבות צו לגילוי מסמכים רפואיים התברר כי האשה היתה מאושפזת בעבר 3 פעמים.

נפסק:

האשה העלימה מהבעל מידע חשוב על בעיות קשות שעברה מספר שנים קודם לנישואין, במשך כמה שנים. בני סיבות אלו אף ניתן לראות קשר בין מידע זה ובין הטענות המייחסות לאשה התנהגות עצבנית ורגזנית ואף אלימה. האשה הודתה שלא סיפרה דבר לבעל, ואף בביה"ד המשיכה להעלים ממנו את המידע הבסיסי על מצבה בעבר. הבעל לא חזר לחיים משותפים עם אשתו לאחר שנודע לו על האשפוזים בעבר.

בנסיבות אלו פוסקים:

א. תביעת הגירושין מתקבלת והאשה מחוייבת להתגרש.

ב. האשה אינה זכאית לתשלום הכתובה ולמזונות.

ג. שאר הנושאים הרכושיים העומים דים על הפרק יידונו לאחר הגירושין. אין מקום לעיכוב הגירושין עקב העדר הסכם גירושין. כל זכות ממון שעמדה לזכות האשה ערב הגירושין, תשאר גם לאחר הגירושין.

ד. הבעל תבע לקבל את המשמורת על הילד. ככל שהדבר נוגע לכשירות האם לגדל את הילד כהורה משמורן, הקביעה מושפעת ממצבה הנוכחי של האם ומתפקודה כאם, וכן מבחינת האלטרנטיבה. על כן האם מתבקשת לפנות למר-פאה לבריאות הנפש, להיבדק ולהמציא לביה"ד אבחון מעודכן על מצבה הנפשי כעת והאם היא זקוקה כיום לטיפול תרופתי או אחר. עם קבלת הממצאים יקבע ביה"ד את המשך ההליך.

נימוקים הלכתיים לסעיפים א ו- ב לפסה"ד:

אין ספק שהמידע הרפואי מהסוג הנזכר היה חייב להיות מועבר לבעל קודם לנישואין, והעלמתו מהבעל גוררת אחריה חיוב האשה בגירושין, כמו שכתב הב"ש סי' קי"ז ס"ק כד. אך מלבד זאת העלמת מידע כזה יש בה כדי להביא לטענת מקח טעות. עיין שו"ע אה"ע סי' לט סעיף ה' שבעיה רפואית שדרך בני

הבעל עדיין מצהיר, כי לדעתו האשה תחזור אליו לבסוף.

העולה מתוך הדברים, כי מדובר באשה הטוענת טענת מאיס עלי, ונותנת אמת לא לדבריה אשר יכולה בהחלט להצדיק את אי רצונה לחזור אל הבעל. מאידך, למרות שבית הדין התרשם שהבעל אכן לא נהג כראוי, מכל מקום אין זה בגדר אמתלא מבוררת דיה לביה"ד, ואין בכך כדי לקבל את תביעתה לחיוב הבעל בגט, היות וכל צד מוחזק בעמדתו.

מקור הדברים הוא בתשובת מהר"ם מרוטנברג (דפוס פראג סי' תתקמ"ו), שנשאל: "על ראובן שטען על אשתו, היא יצאה מביתי בשלום בלא קטטה ובלא שום דבר מחלוקת, ולא ידעתי מה היה לה או מי יעץ לה שאינה רוצה לשוב אלי עוד, ועכשיו אני תובע אותה שתחזור לביתי לעשות לי כל דבר שאשה עושה לבעלה, וגם אני מזומן לשאר כסות ועונה. ואפטרופוס שלה השיב: הוא הכה אותה כמה פעמים, ואפילו בימי נידותה, וכל כך עשה לה צער ובזיון, עד שסוף דבר היא אומרת מאיס עלי. והבעל משיב: ח"ו, לא נגעתי בה בימי נידותה, אפילו באצבע הקטנה וכו".

והשיב מהר"ם: "אנו אין אנו חוסמין אותה לפניו לדור עם הנחש בכפיפה, גם אין אנו כופין אותו לגרש".

תשובה אחרת של מהר"ם מעין זו מר-באת בטור אה"ע"ז סימן ע"ז: "שבטענת מאיס עלי אין לכופ לבעל לגרש...וכן אין כופין אותה להיות אצלו". וכן נפסק ברמ"א שם סעיף ג', לגבי הטוענת מאיס עלי באמתלא שאינה מוכחת.

עם זאת, לאור עמדתה החד משמעית של האשה שלא לחזור לשלום בית, ביה"ד חוזר ופונה אל הבעל להתחשב ברגשותיה ולא לעגנה, היות ויש לו לחוש לדברי רבנו יונה (הובאו בשמ"ק לכתובות ס"ד ע"א) "דאע"ג דאין כו' פין לתת גט באומרת מאיס עלי, היינו כפיה בשוטים, אבל בית דין מודיעין לו שמצוה עליו לגרשה ונותנין לו עצה שיגרשה".

לאור האמור מחליט ביה"ד:

א. תביעת שלום בית של הבעל נד-חית.

ב. אין מחייבים את הבעל לתת גט, אך פונים וממליצים לבעל לעשות כן.

✂ ביה"ד הגדול:

יש לדחות את הערעור. כנגד טענותיו

של הבעל, טוענת האשה כי חיי הנישואין היו רוויים כעס, אלימות וטרור ומאיסותה בבעלה היא בלתי הפיכה.

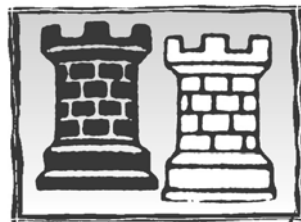
לאור ההאשמות ההדדיות בין בני הזוג, הכעסים וההליכים המשפטיים, נראה כי נסתם הגולל על האפשרות לשלום בית. הצדדים חיים בנפרד למעלה משנתיים והדבר גרם ליצירת פער באורח חייהם הדתי והמנטאלי, וכל אחד מהצדדים מושך את הילדים שברשותו בדרכו.

משום שהמציאות מלמדת שאין סיכוי לשלו"ב, הרי שיש לקבל את פסיקתו של ביה"ד האזורי ואין צורך להיכנס לשאלה אם היה פגם בהליך הדיוני, כטענת הבעל.

בית הדין פונה לצדדים בבקשה לנהל מו"מ לגיבוש הסכם גירושין.

באזורי: תיק מס' 1-21-07215724
ניתן ביום ז' אדר תשס"ז (25.02.07)
בגדול: תיק מס' 1-21-0849623728
ניתן ביום י"ב שבט תשס"ח (20.01.08)
הופיעו: עו"ד הדס גרוסמן (לאשה)
עו"ד זיו גרובר (לבעל)

5 מדור זה ראו גם פסק דין 8

מאקקי סמכות

4. למי הסמכות לדון בנושא משמורת ילדים, כאשר הבעל כרך את עניין המשמורת בתביעת גירושין שהגיש לביה"ד, ובמקביל התנהל דיון בביהמ"ש בתביעת משמורת של האשה וניתנה בו החלטה בנושא.

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב אברהם כלאב - אב"ד

הרב מרדכי טולידאנו - דיין

הרב מ.י. מאוז - דיין

העובדות:

הבעל הגיש תביעת גירושין לבית הדין הרבני, בה כרך את עניין המשמורת.

כחודש לאחר מכן, הגישה האשה תביעת משמורת לבימ"ש למשפחה. הבעל הגיש בקשה למחיקת התביעה על הסף והאשה הגישה תגובתה לכך. כשלושה חודשים לאחר הגשת התביעה בבימ"ש וטרם ניתנה בביה"ד החלטה בתביעת הגירושין ובעניין הסמכות, פסק ביהמ"ש כי נתונה לו הסמכות בעניין המשמורת, ללא קיום דיון במעמד הצדדים וללא זימונם. בפני בית הדין התקיים דיון ענייני בנושא הסמכות במעמד הצדדים ובהשתתפות באי כוחם, הכולל חקירות, טיעון עובדתי וטיעון משפטי. האשה העלתה מספר טענות כנגד התנהלות בעלה בתביעתו.

✂ נפסק:

לאחר שמיעת הצדדים נקבע כי הסמכות לדון בגירושין ובכל הכרוך להם נתונה לביה"ד.

במקרה זה, מעבר לעובדה שהתביעה הוגשה לביה"ד כחודש לפני שהוגשה התביעה לביהמ"ש, אין צורך להיזקק למבחני הכריכה מאחר שעניין המשמורת כרוך מעצם טיבו וטבעו של הליך הגירושין. כאן אף היתה כריכה מפורשת.

אומנם, ביהמ"ש למשפחה פסק קודם לכן בעניין הסמכות, אך הלכת בג"ץ פלמן אינה רלבנטית למקרה זה, מאחר שפסק הדין בביהמ"ש למשפחה ניתן מבלי לקיים דיון במעמד הצדדים. "וכמו שבי"ד הקונה סמכות ללא קיום דיון - נדחה במחי יד, כן ראוי לדחות פס"ד זה הניתן ללא התחשבות בעקרון כיבוד ערכאות הדדי".

טענת האשה כי מסמכי בית הדין נמסרו לה בכוונה באיחור נדחתה. מזכירות בית הדין שלחה את מסמכי התביעה לבית הצדדים ולאשה היתה יכולת זהה ליכור לתו של הבעל להשיגם. "גם אם הבעל לא פעל בפעילות יתר להמצאת ההזמנה לאשה אלא בסמוך לדיון, אין בזה הליך המלמד על חוסר כנות בתביעה אלא אקט ומחסום טבעי להשהיית ומניעת התפרצויות ובפרט במרקם היחסים השברירים שביניהם ואין בזה כאמור לפגום בתביעה ובכריכה".

טענת האשה כי הבעל לא הגיש ערעור על פסק דינו של ביהמ"ש נדחתה אף היא, כיוון שכל עוד הבעל המתין להחלטת בית הדין בתביעה שהגיש, לא היה צריך לחשוב על ערעור.

אף טענת האשה לחוסר כנות של תביעת

עת הגירושין נדחתה. האשה לא יכולה לטעון לחוסר כנות כאשר היא עצמה מגישה תביעה באותו נושא לערכאה אחרת, ובכך מוכיחה שלתביעת הבעל יש בסיס.

מכיון שכך, הסמכות לדון בעניין המ- שמורת נתונה לביד"ר ויש לקבוע כי ביהמ"ש ביצע מחטף הנוגד את עקרון כיבוד הערכאות ההדדי.

"יש לציין שגם כי ישנם מקרים בהם ביה"ד לא נוטל בזרוע סמכויות, בנידון דידן מתן פתח לצדדים להתכתב בנר- שא סמכויות מונעת את ההליך העיקרי האמיתי".

תיק מס' 1-21-1012833265
ניתן ביום כ"ב אדר א' תשס"ח (28.2.08)
הופיעו: עו"ד דב פרימר (לאשה)
עו"ד אורי צפת (לבעל)

5. גירת תיק והפיכתו מתביעת גירושין לבקשת גירושין בהסכמה מחסלת את האפשרות לכריכה בבית-הדין הרבני ומאפשרת לבית-המשפט לתפוס את הסמכות בתביעות הנלוות.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיכובסקי - דיין, יו"ר
הרב עזרא בר שלום - דיין
הרב ציון אלגרבל - דיין

העובדות:

בין הצדדים התנהלו הליכים שונים הן בבית-הדין הרבני והן בבית-המשפט לענייני משפחה. בית-הדין הרבני האזר- רי קבע כי לו הסמכות בתביעות הנ- לוות לתביעת הגירושין (מזונות ילדים ורכוש). בהמשך, משהסכימו הבעל והאשה לגירושין והבעל חזר בו מת- ביעתו החלופית לשלום-בית, סגר בית- הדין הרבני האזורי את התיק וקבע כי כשהצדדים יגישו הסכם גירושין חתום הם יתגרשו כהסכמתם.

 הרב דיכובסקי:

ביה"ד האיזורי קבע את סמכותו בת- ביעות הנלוות (מזונות ילדים ורכוש) בשרשרת החלטות תמוהות. עמדנו על כך במסגרת פס"ד ביניים שניתן על ידינו ביום יט כסלו תשס"ז (10.12.06), ובקשנו את הבהרת ביה"ד לדבר. קב-

לנו את ההבהרה שניתנה ביום ז טבת תשס"ז (28.12.06), ואין בה מענה מס- פיק לכל שאלותינו.

השאלה העיקרית ששאלנו נוגעת לה- חלטה שניתנה ע"י ביה"ד הנ"ל ביום ב כסלו תשס"ז (23.11.06). נאמר באותה החלטה:

"מכיון שהבעל והאשה הסכימו לגירו- שיין והבעל חזר בו מתביעתו החלופית לשלום, כשיגישו הסכם גירושין חתום, הצדדים יתגרשו כהסכמתם (למסור ההפניה לפתיחת תיק לס"ג), והתיק נסגר".

המשמעות הפשוטה של החלטה היא, שעקב הסכמת הצדדים לגירושין, אין מקום להליך של תביעות הדדיות, ויש צורך להשלים את ההסכמה העקרונית ע"י הסכם גירושין מלא. אלא שכאן נחפז ביה"ד יותר מדי והודיע על סגירת התיק. כלומר מכאן ואילך, לא יתנה- לו דיונים במסגרת תביעות, אלא אך ורק במסגרת הסכמות. בשפה המקצו- עית הכוונה היא לשנות את שם התיק מ"תביעת גירושין" ל"בקשה משותפת לגירושין".

אילו לא היה ביה"ד נחפז יותר מדי, היה עליו להשאיר את התיק פתוח, ולהמתין עד אשר יגיעו הצדדים להסכמה - אם יגיעו - ואם לאו, יש להמשיך את הדיון בתיק התביעה והכריכה.

כאשר תיק נסגר בהוראה מפורשת של ביה"ד, אזי בטלה תביעת הגירושין ועי- מה בטלו הכריכות למיניהן.

כאן בהחלט יש מקום לטענה, שהתבי- עה לביהמ"ש שהוגשה קודם לכן (ביום 4.6.06), עומדת כעת ללא תחרות עם תביעה בביה"ד, וממילא הסמכות נתונה לביהמ"ש.

הייתי מסגור במקצת על ביה"ד ורואה את ההחלטה כ"טעות סופר". אבל אין זו קביעה שיכול ביה"ד הגדול לקובעה במסגרת ערעור. את זה היה צריך ביה"ד האיזורי לומר בעצמו, ומיד. היות והד- בר לא נעשה, גרם בכך ביה"ד להשמטת הסמכות מתחת ידו.

יצויין, כי נושא הסמכות הוא נושא רגיש מאוד. ביה"ד אינו יושב עם עצמו בבית המדרש, אלא במערכת שיש בה בתי משפט המהווים ערכאה מקבילה. סגירת תיק היא מונח משפטי, ואסור להשת- מש בה כמטבע לשון. בכל מקרה, יכול ביהמ"ש לפרש את הדברים כפשוטם, ולראות את ההליך בביה"ד הרבני סגור. ברגע שנכתב כי התיק נסגר, גם אם טעה ביה"ד בסגורו, אין "ואקום" משפ-

טי, וביהמ"ש תופס סמכות מלאה. כאן המקום לומר: חכמים הזהרו בד- בריכם! ביה"ד האיזורי בוחר לא פעם להשתמש בצחצחות לשון, מבלי שים לב למשמעות הדברים. בשפה המשפ- טית, יש לכל מילה משמעות. אין מילים מיותרות, ואין דברים שנאמרים לתפא- רת המליצה. התוצאה היא, שהסמכות יצאה מביה"ד, בגלל אי הקפדה על לשון ברורה.

לסיכום: הערעור מתקבל.

הרבנים בר שלום ואלגרבל:
מצטרפים.

לאור האמור לעיל מוחלט כנ"ל.

תיק מס' 2-21-024157067
ניתן ביום כ"ב טבת, תשס"ח (31.12.07)
הופיעו: עו"ד דוריס גולשה נצר (לאשה)
עו"ד חמי דונר (לבעל)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור רכוש.

6. קביעה של בית-הדין הרבני הגדול כי הסמכות לדון ברכוש שנכרך נותרת בידי בית-הדין גם לאחר שדחה את תביעת הגירושין.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב אברהם שרמן - דיין, יו"ר
הרב מנחם חשאי - דיין
הרב ציון אלגרבל - דיין

העובדות:

הבעל הגיש תביעה לחיוב האשה בגט ואליה כרך את ענייני הרכוש. בית-הדין לא מצא עילה לחיוב האשה בגט והמ- ליץ לצדדים להגיע להסכם. משלא הגי- עו הצדדים להסכם, הגיש הבעל תביעה לפירוק שיתוף לבית-המשפט לענייני משפחה, וטען כי בית-הדין הרבני דחה את תביעת הגירושין. משהאשה הת- נגדה, פנה הבעל לבית-הדין בבקשה לקבוע למי הסמכות, ונקבע כי הסמ- כות נתונה לבית-הדין. אומנם בית-הדין פסק שאין עילה לחיוב האשה בגט, אך עדיין המשיך לטפל בעניין הגירושין, משמע הדיון בתביעת הגירושין הכרוכה טרם הסתיים. הבעל הגיש בקשת רשות ערעור, ובית-הדין הרבני הגדול קבע שהסמכות לדון בענייני הרכוש נתונה לבית-הדין הרבני האזורי.

נפסק:

התקבלה הודעת בא כח המערער כי הצדדים לא הצליחו להגיע להסכם כולל, על כן מבקש שתנתן החלטת בית הדין בערעור לגופו.

באי כח הצדדים הופיעו בפנינו בערעור הבעל על פסק דינו של בית הדין האזורי רי בירושלים מיום ג' בכסלו תשס"ח (13.11.07), בו פסק בית הדין שמאחר והבעל תבע גירושין וכרך את הרכוש, ומאחר ועדיין לא התגרשו ולא ניתן פסק דין סופי בעניין הגירושין, על כן הסמכות נמשכת לדון בנושא הרכוש בבית הדין. בא כח הבעל עתר בפנינו לקבוע כי אכן תביעת הגירושין של הבעל נדחתה וממילא כריכת ענייני הרכוש מבוטלת כיון שתיק הגירושין סגור. בא כח הבעל מציין שלא הגיש ערעור על פסק דינו זה של בית הדין, ולא ראה לנכון לפנות לבית הדין בענין הרכוש משום שסבר שהכריכה נפלה, ופנה לבית המשפט לפרק את השיתוף בדין. בא כח הבעל טען שטעה בית הדין בקביעתו שהכריכה עדיין קיימת ובסמכותו לדון ברכוש. כאסמכתא לטענתו צירף את החלטתו של בית הדין האזורי בחיפה שקבע שמשנדחתה תביעת הגירושין של הבעל נפל עמה כל הכרוך בה, והורה למחיקת תביעת האשה לחלוקת הרכוש.

באת כח האשה טענה שאמנם בית הדין פסק שאין עילה לחייב את האשה בגט פיטורין, אולם בית הדין לא הפסיק מלדון בשאר העניינים.

לאחר שמיעת הערעור ותשובת באת כח האשה ועיון בפסקי הדין של בית הדין האזורי ובכל שאר החומר שבתיק, נראה ברור שלמרות שבית הדין פסק שאין עילה לחייב את האשה בגט פיטורין, עדיין המשיך לטפל בענין הגירושין שכן שנינו, וכפי שנכתב בפסק דינו של בית הדין מיום כ"ז בסיון תשס"ז (13.6.07), בית הדין פונה לבעל ולאשה להגיע לידי הסכם גירושין ביניהם וזאת לאחר ששמע מן האשה שהיא מוכנה להתגרש אם הבעל ישלם לה את כתורתה.

הבעל שתבע גירושין בבית הדין, כנגד עיניו המטרה שהצדדים יתגרשו זמ"ז בכל אופן שהוא אם בחיוב האשה ואם בהסכמה. הכריכה שכרך לדון בחלוקת הרכוש, נובעת מן הצורך שכל העניינים הכרוכים בגירושין יידונו ויתבררו ויפסקו בבית הדין. על כן למרות שהבעל לא

השיג את מטרתו לביצוע הגט באמצעות חיוב משפטי, בית הדין המשיך לטפל בעניין הגירושין שביניהם, כפי שצויין בפסק הדין שבית הדין מציין שבעקבות הסכמתה של האשה להתגרש, הוא מורה להם להגיע לידי הסכם גירושין ענין הכריכה מתייחס לתביעת הגירושין ולא לתביעת החיוב, גם אם בית הדין יכתוב שמצוה על הצדדים להתגרש או ימליץ להם להתגרש, בית הדין עוסק בתוצאת הגירושין. וכך יש להבין את לשונו של בית הדין בפסק הדין נשוא הערעור שכתב "שהוא רואה את סמכותו הנמשכת לדון בנושא הרכוש, וזאת משום שעדיין הגירושין לא התבצעו ולא ניתן פסק דין סופי בעניינם".

האסמכתא שהביא הבעל מפסק דינו של בית הדין האזורי בחיפה אינו דומה לעניינינו בפסק דין זה, מאחר שבית הדין דחה את תביעת הגירושין ולא המשיך לטפל כלל בעניין הגירושין. מה שאין כן בנידונינו שבית הדין המשיך לטפל בעניין הגירושין.

לאור האמור הערעור נדחה, ובית הדין האזורי ימשיך לדון בחלוקת הרכוש.

תיק מס' 1-21-022380414

ניתן ביום כ"ו ניסן תשס"ח (1.5.08)

הופיעו: עו"ד רחל ארזני (לאשה)

עו"ד יוסי הרשקוביץ (לבעל)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור רכוש.

7. סגירה מנהלית של תיק משמעותה כי התביעה הושהתה בלבד ולכן הסמכות לדון בעניינים הכרוכים נותרה בידי של ביה"ד, גם אם בעקבות הסגירה נפתחו בעניינים אלה תיקים בבית המשפט.

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב אברהם כלאב - אב"ד

הרב מרדכי טולידאנו - דיין

הרב מ.י. מאוז - דיין

העובדות:

הבעל הגיש תביעת גירושין לבית הדין, בה ביקש להסדיר את הגירושין "וכל ההסדרים הכרוכים בכך". התיק נסגר באופן מנהלי ע"י מזכירות ביה"ד, ולאור זאת פתחה האשה תיקים בביהמ"ש.

נפסק:

אחר שמיעת דברי הצדדים וב"כ ועיון בחומר שבתיק ביה"ד קובע כי הסמכות לדון בתביעת הגירושין וכל הכרוך בה נתונה לביה"ד. נימוקים יצורפו במועד קרוב.

להעביר לחו"ד היועץ המשפטי לבתי הדין, בנושא הסמכות, בענין סגירת תיק (באופן מנהלי) ועקב כך נפתחו תיקים בביהמ"ש.

רצוי הוראות בענין והתייחסות באופן כללי, שיואל לתת נימוקים משפטיים מדוע סגירת תיק באופן מנהלי אינה פוגעת בסמכות ביה"ד לדון בכל הכרוך בתביעה המקורית לגירושין, כאשר שבה התביעה ועולה וביה"ד פותח התיק שוב או שנפתח תיק חדש.

(אין צורך להעביר התיק עצמו ליועץ המשפטי).

נימוקים:

אכן נסגר התיק באופן מנהלי ע"י מזכירות ביה"ד, ברם אין פירוש הדבר שהתביעה נדחתה או נתבטלה ע"י המבקש או ע"י ביה"ד, אלא הושהתה, וכאשר הבעל חזר על בקשתו לקביעת מועד הוא לא חוייב בדמי פתיחת תיק חדש כי אם התיק חזר לפעול.

וכיון שהבעל קדם בתביעתו בבקשה מביה"ד לדון בחיוב אשתו להתגרש ממנה וכל הכרוך, דהיינו כל הנושאים שקשורים מעצם טבעם וטיבם לענין הגירושין, שיש להסדיר את ענין מזונות האשה, וחלוקת הרכוש, אמנם ביה"ד לא פירט בהחלטתו מהם הנושאים הכרוכים, כי ברור שענין מזונות, החזקת ילדים וחלוקת רכוש הינם כרוכים בענין הגירושין, ולביה"ד הסמכות לדון בהם, למרות שהאשה פנתה לאחר פתיחת התיק והגשת הבקשות של הבעל, לערכאה אחרת.

בהערת ביניים יש להוסיף שחבל לפצל הדיונים גם לגישת האשה, דבר שמרבה הוצאות הצדדים ומאריך את משך הדיונים.

תיק מס' 2-21-000576678

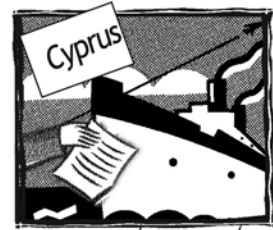
ניתן ביום כ"ו אדר ב' תשס"ח (20.4.08)

הנימוקים ניתנו ביום א' אייר תשס"ח (06.05.08)

הופיעו: עו"ד זיוה פוקס (לאשה)

עו"ד אילן הקר (לגבר)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור רכוש.

ניסוחין אזרחיים

8. דחיית תביעת אשה לשלום בית בשל חוסר כנות ובשל העובדה שהצדדים נישאו בנישואין אזרחיים.

בית הדין הרבני האזורי חיפה:

הרב מימון נהרי - אב"ד

הרב יוסף יגודה - דיין

הרב דוד שני - דיין

העובדות:

הצדדים נישאו בנישואין אזרחיים בלבד. האשה הגישה תביעה לשלום בית וזאת על אף שלטענתה הבעל הפעיל כנגד דה אלימות פיזית, יש לבעל קשר עם אשה זרה נשואה והבעל אינו ממלא את חובותיו בכלכלת הבית. ועוד, בדיונים בבית המשפט לענייני משפחה אמר ב"כ האשה כי היא מעוניינת להתגרש. הבעל טוען כי מניעי התביעה לשלו"ב הינם השגת רווחים כספיים בהסכם הגירור-שין.

נפסק:

בית הדין שמע את טענות הצדדים וזאת בהמשך לדיון אשר התקיים בפנינו ביום כ"ח טבת תשס"ח (06.01.08). בדיון הקודם וכן בדיון הנוכחי שטחה האשה בפני בית הדין את טענותיה כנגד הבעל והרי עיקרם:

א. הבעל הפעיל כנגד האשה אלימות פיזית מידי פעם וכן אלימות מילולית ובגין כך הוצא צו הרחקה כנגד הבעל לבקשת האשה וזאת בהסכמת הבעל.

ב. לבעל יש קשר עם אשה זרה נשואה. בדיון הנוכחי התקבלה עדות, בענין זה המאששת את טענת האשה.

ג. הבעל אינו ממלא את חובותיו בכל-כלת הבית ועוד טענות נוספות בתחום הכלכלי.

הבעל התגונן וטען שאלימותו נבעה כתוצאה ממעשיה של האשה כיון שהיא דחפה אותו. לגבי האשה הזרה טען

הבעל שהקשרים ביניהם הינם קשרים כלכליים בלבד ולא היו קשרים אינטימיים. ביחס לטענות בתחום הכלכלי טען הבעל שכל רצונה של האשה הוא לכסף. בתקופה האחרונה... נפגעו עסקיו ולכן לא היה ביכולתו לעמוד בדרישותיה של האשה.

הבעל וב"כ טוענים שטענת האשה לשלום בית היא טענה טקטית על מנת להשיג רווחים כספיים בהסכם הגירושין. האשה הסכימה בעבר לגרושין והדברים מוכחים מפרוטוקול בית המשפט לענייני משפחה בחיפה מיום 15.7.07 בו מציינות ב"כ האשה והגב'... מיחידת הסיוע בשמה של האשה כי המבקשת מעוניינת להתגרש.

ביה"ד בישיבתו הקודמת החליט לתת לאשה ארכה של 45 ימים על מנת לנסות ולשדל את הבית לחזור לחיים משותפים ותקינים. בישיבתו הנוכחית נוכח בית הדין שדבר לא השתנה והסיכויים לשלום בית קלושים מבעבר.

בית הדין ער לכאבה של האשה אשר בעל נעוריה הולך לרעות בשדות זרים ותחושתה שהשקעתה במשך חיי הנישואין על מנת לבנות את ביתם, בנין של קיימא, יורדת לטמיון, למרות זאת, אין מנוס מההכרה שהסיכוי לשלום בית אפסי.

כמדומה שגם האשה מכירה בזה שאפסו הסיכויים לשלום בית, הדברים עולים מהתנהלותה של האשה בענין צו ההרחקה, מפרוטוקול בית המשפט ומדרישת האשה שנאמרה בביה"ד שראשית על הבעל להודות בבגידה וכשנשאלה אם אז תסכים לקבל את גיטה לא ענתה.

לאור כל זאת בבואנו להחליט בענין כנותה של תביעת האשה לשלום בית אין מנוס מהקביעה שאין תביעתה כנה. אמנם יתכן שבקשת האשה לשלום בית מבטאת את רצונה כפי שהיה בעבר הרחוק, אבל אין הלימה בין רצונה זה למציאות היום וכן לא לתחושותיה האישיות.

לאור הנתונים נראה לבית הדין שמעשיו של הבעל שנתן עיניו באשה אחרת וכן מחדליו בתחומים נוספים גרמו למשבר זה, אשר נראה כבלתי ניתן לתיקון. בשורת הדין כרך ה' עמ' קמ"ג כתב הרה"ג הרב אברהם אטלס זצ"ל בענין כנות תביעת אשה לשלום בית כאשר בעלה נגד בה וז"ל:

"נראה לענ"ד שיש אומדנא דמוכחא לד"א

חות טענת האשה האומרת: "אני רוצה את בעלי ואני אוהבת אותו" שכן טענה זו מכחישה את האמת, זה עומד בניגוד מוחלט לשכל הישר ולנורמות של חברה בעלת תרבות. האמת היא שבעל כזה שנוי על האשה ומאוס בעיניה בתכלית המיאוס לכן יש להתיחס בחשד לתביעת האשה בנוסף ל"אומדנא" כאמור, ניתן ללמוד מדרכי ה"מלחמה" שהאשה נוקטת נגד בעלה... לכן ברוב המקרים יש לדחות תביעה של אשה לשלום בית כשהבעל הלך לחיות עם אשה אחרת..." עכ"ל.

אין אנו קובעים קביעה זו באופן גורף, ודינו של כל מקרה להבחן לגופו, אולם, בנסיבות מקרה זה תביעת האשה לשלום בית דינה להדחות.

זאת ועוד, בנדון דידן מדובר בזוג שנישאו בנישואין אזרחיים בלבד. כך שמ"בחינה הלכתית אי אפשר לחייב את הבעל בשלום בית.

גם במישור המשפטי של הנישואין האזרחיים, נישואין אלו הגיעו לקיצם וכל חיי הנישואין של בני זוג אלו התרוקנו מתוכנם.

בענין מעמדם של נישואין אזרחיים בענין חיוב גט כבר הארכנו בפסק דין אחר ולא נכפול את הדברים.

העילות לכך שחיי הנישואין של בני זוג אלו באו לקיצם עולות מתוך הדברים שפורטו לעיל ועקרם:

א. בגידת הבעל עם האשה הזרה.
ב. אלימות הבעל ולדבריו האלימות ההדדית.

ג. הסכמת הצדדים בביהמ"ש להתגרש עם הסכם ממוני.

לאור האמור מחליט ביה"ד:

א. בית הדין דוחה את תביעת האשה לשלום בית.

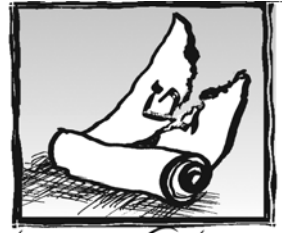
ב. על בני הזוג להתגרש.

ג. הצד המעוניין רשאי לפתוח תיק לס"דור גט.

ד. על הצדדים לנהל משא ומתן על מנת להגיע להסכם גרושין כולל והוגן.

תיק מס' 1-13-190-306053
ניתן ביום ד' אדר ב תשס"ח (11.3.2008)
הופיעו: עו"ד יורם רם (לאשה)
עו"ד ישראל כהנא (לגבר)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור עילות גירושין.

ביטול ט

9. קבלת ערעורה של אשה על החלטה המטיילה ספק בכשרות גיטה, זאת משום שפנתה לביהמ"ש בניגוד לאמור בהסכם הגירושין.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב אברהם שרמן - דיין, יו"ר

הרב מנחם חשאי - דיין

הרב ציון אלגרבלי - דיין

העובדות:

פס"ד מס' 4 בגיליון 12 של 'הדין והדיין' הינו פסה"ד שעליו מוסב הערעור דנן. בהסכם הגירושין של בני הזוג נקבע כי הסמכות לדון בכל העניינים הקשורים לגירושין, לרבות מזונות הילד ומש"מורתו, נתונה לביה"ד הרבני. לאחר קבלת הגט פנתה האשה בעניינים אלה לביהמ"ש. הבעל טען כי האשה הטעתה אותו ועל כן מדובר בגט מוטעה' שיש לפסול את כשרותו.

למרות שבינתיים נשאה האשה בשנית, ואף נולד לה ילד מבעלה השני, קבע ביה"ד האזורי: "כי במידה והאשה פר' עלת בניגוד להסכמות שנחתמו בהסכם הגירושין ושעל בסיסם סודר הגט, יש בכך בכדי לעורר שאלות הלכתיות כב' דות משקל על כשרותו של הגט בהיותו בבחינת "גט מוטעה". על כך ערערה האשה.

נפסק:

הרב אלגרבלי:

... לאחר העיון, יש לקבל ערעורה של האשה, לאור המקובל בסדר הגט הנהוג, לפיו מביטול מודעות מדגיש הבעל שהגט ניתן ללא תנאי, ולרוב ביה"ד מבהיר שתוקפו של הגט לא מותנה בביצוע ההסכם. מה גם, שכל ההבנות בהסכם שהיו לצדדים בהסכם והמש"תקפות בהסכם מתייחסות למוכנותו של הבעל לתת גט ולא עד כדי שכש'רותו של הגט תתערער לו תהיה הפרה בהסכם.

ולכן יש לקבל הערעור והגט הוא כשר. יחד עם זאת, ביה"ד מתריע כפי שנאמר בפסוק "שארית ישראל לא יעשו עוולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפניהם לשון תרמית", שיש להצמד לאמור בהסכם, אחרת אחריתה מי ישרנו מצד הרבה בחינות, כולל בין היתר - ערעור יחסי אמון בין הצדדים, שבסופו של דבר נפגעת טובת הילדים. וכן, האנומליה הזאת של שנים אוחזים בטלית - בית דין ובימ"ש - מביאה לפעמים לתוצאות הרסניות ביותר, וזאת כאשר יש פסי' קות סותרות.

וכן יצויין, שבסופו של דבר, היתה רק כוונה להפר ההסכם, בסופו של דבר בית המשפט הפנה הצדדים להתדיינות בביה"ד, ועל עצם הכוונה בוודאי שלא שייך לבטל גט, וזאת רק לרווחא דמ' לתא כי כאמור דעתי היא כפי שכתוב לעיל בנסיבות התיק הזה.

נימוקים:

בתיק שלפנינו שהבעל לא היה מוכן לתת גט אלא אם כן הדיונים יהיו בבית הדין הרבני, וכן עוגן בהסכם גרושין, והאשה הפרה את ההסכם בפנייתה לבית המ' שפט. שאם יש להטיל דופי בכשרות הגט. ולכן יש לדון אם גילוי דעת שהיה לפני כתיבה ומסירת הגט ולא בזמן סי' דור הגט מועיל לבטל גט כאשר האשה מפרה ההסכם.

הנה הרב מהר"ם אלשיך בתשובה סי' ע"ח האריך להוכיח דכל שהיה גילוי דעת מקמי כתיבת הגט, ובזמן כתיבת הגט ונתינתו לא גילה דעתו, שע"ד תנאי הראשון הוא ניתן, שהתנאי בטל והמע' שה קיים, דאחולי אחליה לתנאיה, כיון שלא פירש בשעת נתינת הגט שע"ד כן הוא מגרש. והאריך וקיים סברא זו אפי' בדיני ממונות וכ"ש לענין גיטין.

ועיין גם בשו"ת מהר"י בירב סי' כ"א... וכן מוכח מדברי מרן בתשובותיו סי' ט... אולם עיין למהר"ם מלובלין דה' חמיר. והרב ב"ש סו"ס קמ"א סקט"ז כתב שעם היות שראה למהר"ם והרב' נים שהסכימו אתו, עכ"ז כתב בהתייחס לדברי הב"ש שכל חכמי הדור חלוקים עליו. גם הרב ב"ח כתב שדברי מהר"ם נשברים ונסתרים. ועיין להרב משפטים ישרים ח"א סימן נח: "...שוב ראיתי בב"ח שתמה מאד על מהר"ם ז"ל וכתב שהוכיחו על פניו גם מהר"ש ז"ל בסוף גיטין חלק ע"ז והכי נקטינן".

וכן המשיכו בשיטתו מורי זקני הרב פתחיה ברדוגו זצל בספרו נופת צופים

דהעלה כדברי המלאך רפאל...

ובנידונו יש לומר שגם המחמירים בכשרות הגט כשיש גילוי דעת מוקדם היות ונכזבה תוחלתה של האשה מבית משפט שמצא לנכון להעביר הדיונם לביה"ד כ"ע יודו שהגט כשר. ועיין עוד שו"ת במשפטים ישרים חלק א סימן קיז בנידונו ... ומעתה תשובת רבני פאס הא' ז"ל יראה ברור שהוא לשי' טת מהר"ם ז"ל וכבר אידחייא לה מכל הגדולים להקל ומכ"ש בנד"ד שהוא לה' חמיר שודאי הדבר ברור לפסוק כדעת החולקים על מהר"ם ז"ל... ועיין בשו"ת רדב"ז בחדשות ח"א סי' פ"ג בנידון ראובן שהיה הולך למד"ה ואמרו לו שי' ניח גט לאשתו ונתרצה אבל אמר שהגט יהיה לשנה ועל הסכמה זו הלכו לסופר וכתב הגט סתם ונתנו לו סתם ולא הז' כירו התנאי כלל כי הבעל היה סומך על מה שהסכימו והסיק דכיון שהזכיר הת' נאי לפשרנים ולא הזכירו בשעת כתיבת הגט אין זה תנאי אלא גילוי דעת ומכיון שלא הזכירו בזמן מסירת הגט לא מהני הגילוי דעת כמו הדין בההוא דזבן ארעא אדעתא למיסק לארעא דישאל דבעי' נן גילוי דעת בשעת מעשה עיין בגמ' ובשו"ע.

ולכן בנידו"ד, יש להכשיר הגט בשים לב שגדולי הפוסקים הכשירוהו הלכה למעשה וחלקם בתור הלכה עקרו' נית. ובשים לב גם שהמדובר באשה שנולד לה בן אחרי נשואיה ויש חשש ממזרות בדבר, ואין לדמות זאת לענ"ד למקח בטעות, מאחר ובמקח ישנו רק את השיקול הכספי בלבד, משא"כ בגט דלתא דאיסור א"א כרוך בעקביו, וי"ל שלא מתכוון המגרש בג"ד שהגט יהיה בטל כשיופר ההסכם, שבכך כרוך, ועלול להיות, איסור א"א וממזרים באם יוצ' מד הגט לקיום הסכם גרושין, ולכן הג"ד מתייחס רק למוכנות ולנכונות לתת גט ולא לעצם כשרות הגט.

ובר מן דין היות ונוהגים להדגיש בביטול מודעות שהגט ניתן ללא תנאי תוך הבהרת מסדר הגט משמעות המילים "ללא תנאי" אין להטיל ספק בכשרו' תו של הגט, וזאת אפ' אם נאמר שהג"ד מתייחס לעצם כשרותו של הגט, מ"מ מכיון שהבעל בזמן ביטול מודעא אמר שהגט נותן ללא תנאי יש להכשירו, וב' פרט כיום שמסדרי גטין מסבירים היטב משמעות הדברים. וכן יש לומר שאפ' לא ביטל מודעות מ"מ מכיון שלא חזר על הג"ד בזמן מסירת הגט י"ל דמחל.

יחד עם זאת נראה לי שיש מקום לומר למרות הכשרו של הגט שמזכותו של הצד הנפגע לתבוע הלכתית מה שמגיע לו בהפרת ההסכם מדין שכירות פועלים שע"ד כך נשכר לה לתת גט וזאת בנר"ג לצד הממוני בלבד מבלי להשליך על כשרות הגט ויש להתיישב בדבר.

ובסיכום להלכה נראה לי שיש להכ"שיר הגט, אלא שמ"מ מאחר והמדובר במעשה שלא יעשה של רמיה, הלכתית לפוטרו בלא כלום אי אפשר, שמעשה זה הוא בניגוד לכתוב בפסוק צפניה פרק ב' "שארית ישראל לא יעשו עוולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפייהם לשון תר"מית".

וכן יצויין שההטעיות מהסוג הזה, אחריתם מי ישרנו, ביחסי הורות וילדים וכן מעבר לכך. וזאת בנוסף לאמור לעיל, וכאמרת אגב, שיש מקום הלכ"תית לדון לתבוע הנזק שנגרם כתוצאה מההפרה מבלי לפגוע בכשרות הגט, וכן יש לציין הלכתית שאמנם מכשיר הגט כאמור אבל מ"מ יצויין שיש גדולים החושבים אחרת חלקם להלכה ולמעשה וחלקם למעשה ולא להלכה, וכשהמדובר בא"א, יש לעשות הכל כדי לא להגיע למצב הזה.

ובסיכום, הגט כשר ולא להוציא לעז על כשרות של הילד הנולד ומומלץ להורים ליישר ההדורים ביניהם בדרכי נועם.

הרבנים שרמן וחשאי:

...החלטת בית הדין [האזורי] ניתנה לאחר שהאשה הפרה את הנושא המר"כזי שבהסכם הגירושין שביניהם, על פיו לבית הדין הרבני האזורי בלבד הסמ"כות לדון בכל העניינים שבין הצדדים, מזונות העבר, מזונות הקטין, ושאר תביעות הקשורות לנישואין או למזון. הבעל ראה נושא זה כבסיס לביצוע הגט במסגרת הסכם גירושין. לאחר הגט התעלמה האשה מהסכמה זו ופנתה לבית המשפט בנושאים הקשורים למזונות הילד ומשמורתו.

הבעל ראה בהתנהגותה זו של האשה הטעיה מוחלטת מצד האשה, כאשר וביקש לראות בגט זה גט מוטעה ולפ"סול את כשרותו.

האשה בערעורה טענה, שבית הדין האזורי התעלם לחלוטין מן העובדה שהחלטתו לראות בגט גט מוטעה, נ"תנה לאחר שהאשה נישאה שנית ואף נולד לה בן מבעלה השני. לטענתה בית הדין לא שם לנגד עיניו את ההשלכות הקשות מהן תסבול האשה והבעל לו נישאה, והילדים שיוולדו לה בעתיד.

החלטת בית הדין עלולה לגרום לה נזק כבד, וקיים חשש עתידי שכאשר יגיעו ילדיה של האשה לפירוק עלולה לה"תעורר בעיה על ידי גדולי הדור הבאים שתטיל צל על כשרותם של ילדיה.

לאחר העיון בערעור ובכל החומר שבפ"נינו, אנו מוצאים שבנסיבות אלו, הטלת ספק בכשרותו של הגט גורמת לנזקים חמורים ופגיעה במעמדה האישי של האשה וביחסים של ילדיה מנישואיה השניים. על כן חובה עלינו לחפש כל דרך ולהשען על שיטות הפוסקים, שכאשר נמסר לבעל שאין כל קשר בין תנאי הסכם הגירושין לבין הגט, ושאת הגט הוא נותן בלא כל התניה שהיא, וכאשר הבעל מודיע שהוא לא יאמר דבר הפוגע בכשרותו של הגט, אין לערער על כשרותו של הגט.

אין בדברים אלו בכדי להמעיט בחומ"רת התנהגותה של האשה ובאי כחה, על הטעיה הגמורה שהטעתה את הבעל ואת בית הדין בכך שנתנה את הסכ"תה וחתימתה "מהפה אל החוץ", ובליבה זממה להפר את הסכמתה ואף נהגה כך בפועל לאחר הגט. התנהלות כזו תגרום לחוסר אמון קשה בין צדדים, ועלול להעמיק את בעיית סרבנות הגט. לאור כל האמור הערעור מתקבל.

תיק מס': 040779225-64-3

ניתן ביום כ"ד אב תשס"ח (25.8.08)

הופיעו: טו"ד דבורה בריסק, י"ד לאשה' (לאשה)

עו"ד בצלאל הוכמן (לבעל)

פ"כ"ד

10. דחיית תביעה לביטול הסכם גירושין שלפיו חלק הבעל בדירה יועבר לאשה. הגבר טען כי מדובר בהסכם פיקטיבי וכי התנהגות הצדדים בהמשך מוכיחה את ביטול ההסכם.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיכובסקי - דיין, יו"ר

הרב עזרא בר שלום - דיין

הרב אברהם שיינפלד - דיין

העובדות:

בשנת 1996 ערכו הצדדים הסכם ג"רושין ולפיו הבעל מעביר את מחצית הדירה שלו לאשתו ובתמורה היא מת"חייבת לא לתבוע מזונות ילדים, לשלם את המשכנתא ולוותר על תביעת הכ"תובה. ההסכם - המקפח את האשה - נעשה כך, בין היתר, משום שהבעל עמד להיכנס למאסר של שנתיים. הצדדים התגרשו על פי ההסכם. בשנת 2005 פנה הגבר לביה"ד האזורי ותבע לבטל את ההסכם בשל הטענות הבאות: ההסכם היה פיקטיבי ונועד להברחת נכסים מנושים; לאחר הגירושין הם חזרו לגור יחד בדירה; בפועל הוא המשיך לשלם מזונות ילדים וגם חלקים מן המשכנתא. האשה טוענת כי ההסכם לא היה פ"קטיבי. לדבריה, היא באמת נתנה לגבר לגור בדירה תקופה קצרה, אולם הם חיו בחדרים נפרדים ולא היה ביניהם קשר מעבר לזה. היא גם הוסיפה כי בעת פנייתו של הגבר לביטול ההסכם היה ביניהם עימות קשה על רקע טענתה כי ביה"ד האזורי דחה את התביעה ומכאן ערעורו של הגבר. האשה אף תובעת כעת הוצאות משפט.

נפסק:

הרב שיינפלד (בהסכמת שני הדיינים הנוספים):

ממצאי העובדות של ביה"ד האזורי מקובלים, ולכן יש להתייחס רק לטענות המשפטיות.

א. הסכם למראית עין: הגבר טוען כי ההסכם נועד להבריח את הרכוש מנר"שיו. בהלכה יש שני סוגים של הבר"חה. הראשונה, 'הערמה של הברחה' - כשאדם רוצה רק ליצור מראית עין כאילו נתן נכסיו לאחר, אך באמת לא היתה לו כוונה כזו. במקרה כזה יש למ"צוא הוכחה או 'אומדנא דמוכח' לכוונת הערמה, ואם נמצאו יש לדון מה מעמד המקבל והנושים ברכוש המוברח. אחד התנאים שדורשים הפוסקים לצורך ב"טול מתנה בטענת הערמה כזו הוא שה"נותן נתן את כל נכסיו ולא השאיר לע"צמו מהם. אמנם נחלקו הפוסקים האם באמת נדרש שלא יישאר בידו מאומה, או שמא רק אם שייר בידו משהו שניתן להתפרנס ממנו, בטלה הברחה.

ההברחה מן הסוג השני היא הברחה אמיתית, בה באמת מכר או נתן אדם את נכסיו לאחר, אמנם למטרת הברחה

מנושים. במקרה זה לא ניתן לבטל את העברת הבעלות וגם הנושים אינם יכריעו לגבות מן הנכסים הללו.

במקרה דנו טוען הגבר כי היתה הברחה מן הסוג הראשון, אך לא ניתן לקבל זאת משום שאין הוכחה לכך והוא גם השאיר לעצמו זכויות וכספים שונים. במקרה כזה לדעת כל הפוסקים אינו יכול לבטל את המתנה בטענת 'הערמה של הברחה', ולמרות שבאמת התכוון להבריא רכוש מן הנושים, הרי שהרכוש נשאר בידי המקבלת.

עוד כתבו הפוסקים שכאשר יש ספק אם מדובר בהברחה, לא ניתן להוציא מידי המקבל.

גם עובדתית קשה לקבל את טענת הגבר. שלוש שנים לאחר תאריך ההסכם דנו, ביצעו הצדדים הסכם נוסף העור סק במזונות ילדים, אותו הגדירו כהמשכו של הראשון. אז לא טען הגבר כי ההסכם היה פיקטיבי וגם לא טען כי דינו להתבטל בשל התחייבותו החדשה במזונות. פנייתו לביטול ההסכם נעשתה רק בשנת 2005 – בעת שהיה בעימות קשה עם האשה – ושיהיה ארוך זה מעורר ספיקות ותמיהות על טענתו, גם לפי ההלכה (שו"ע חו"מ צח ב) וגם לפי חוק החוזים (סעיף 20). הגבר לא הצליח להסביר שיהיה זה גם לא הסביר מדוע לא ביקש מן האשה, טרם אישור ההסכם, אישור המבהיר את כוונתם בהברחת הנכסים.

לאור כל זאת עולה שההסכם תקף, גם אם כוונתו המקורית באמת היתה להבריח נכסים.

ב. מגורים יחד לאחר הגט: הגבר טען כי הם חיו כזוג נשוי לכל דבר. האשה מודה רק במגורים באותו בית ותו לא. אמנם לפי ההלכה יש לסדר גט לבני זוג גרושים שהמשיכו לחיות באותה דירה, גם אם אין עדים לקיום יחסים. אך לדעת רוב הפוסקים, אם מדובר בזוג שאינו שומר על טהרת המשפחה יש לסדר גט לחורמא בלבד, ורק חופה וקידושין יהפכו אותם לבני זוג של ממש. הרב ישראלי אף פסק לגבי גבר שטען כי גירושין היו למראית עין בלבד, שאם כך לא התכוון לקידושי ביאה, וממילא אין צורך אפילו בגט לחורמא.

גם לאור החוק, טועה הגבר בסברתו לפיה החיים יחדיו לאחר סידור הגט מבטלים את הסכם הגירושין. לפי חוק יחסי ממון, ניתן לערוך הסכם ממון לפני הנישואין ובמהלכם וברור שאין החיים

המשותפים מורידים משהו מתוקפו. לפי סעיף 2(ד) לחוק אף אין הבדל עקרוני בין הסכם שאושר במסגרת פס"ד לגירושין ובין הסכם שאושר ללא כל קשר לגט. סעיף 1 לחוק דורש שינוי בכתב וסעיף 2(א) דורש אישור של בימ"ש או בי"ד לשינוי. כל זה לא נעשה כאן.

ג. הטענות הכספיות: הגבר טוען כי המשכנתא שולמה על ידו. לא רק שהוא לא הוכיח זאת ושמסמכי הבנק מלמדים שלא עמד בחלק מן התשלומים, אלא שהאשה אף הראתה שנאלצה להתמודד עם חובות של הבעל. על כן אין לבטל את זכותה של האשה מכח ההסכם.

האשה מבקשת לחייב את הגבר בהוצאות משפט. אכן, לא היה מקום לתביעתו ולערעורו והיה מן הדין לחייבו בהוצאות אלה. עם זאת, ביה"ד מעכב את ביצוע חיוב ההוצאות למשך 45 יום, כדי שבהם יסיים הגבר את הליך העברת הבעלות בדירה לאשה. אם לא יעשה כך, יחויב בהוצאות.

עוד קבע ביה"ד שאם הגבר לא יבצע את הנדרש לצורך העברת הבעלות בדירה, ימנה ביה"ד את ב"כ האשה לכונס נכסים על חלקו של הגבר לצורך העברת הרישום. הוצאות הכונס יחולו על הגבר.

תיק מס': 1-21-052077559
ניתן ביום ט"ו אלול תשס"ז (29.8.07)
הופיעו: עו"ד אריאלה רוזנטל סודרי (לאשה)

11. הקדמת מועד הקרע בין הצדדים לצורך איזון המשאבים, בשל פרסום האשה את עצמה באינטרנט כגרושה.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיכובסקי – דיין, יו"ר
הרב עזרא בר שלום – דיין
הרב ציון בוארון – דיין

העובדות:

בית הדין הרבני האזורי קבע בדעת רוב את מועד הקרע בין הצדדים. הבעל הגיש ערעור, בבקשה כי יוקדם מועד הקרע. זאת בגין כך שהאשה פרסמה עצמה פעמיים באינטרנט כגרושה, במטרה ליצור קשר עם גבר אחר.

נפסק:

הערעור בתיק זה נסב על החלטת (פסק דין של בית הדין האזורי מיום ט'

ניסן תשס"ז – 28.3.07), שבו קבע בית הדין ברוב דעות את מועד הקרע בין בני הזוג ליום 20.2.07. דעת המיעוט היתה לקבוע את המועד ליום 10.11.05.

בהתאם להחלטתנו מיום כ"ז תשרי תשס"ח, התגרשו בני הזוג בבית הדין האזורי, ומועד הדיון בערעור נקבע להיום.

הטענה המרכזית של באת כח הבעל היא, כי המשיבה פרסמה את עצמה באינטרנט כגרושה במטרה ליצירת קשר עם גבר אחר. הפרסום הראשון נעשה ב-15.1.05, ולאחר מכן פרסום נוסף ביום 8.6.05. לטענת באת כח הבעל, מראים פרסומים אלו, כי האשה גמרה בדעתה להתגרש, זמן רב לפני מועד הקרע שקבע בית הדין האזורי.

בא כח האשה השיב, כי מרשתת לא רצתה בגירושין, אלא היות והבעל בגד בה בריש גלי, על כן נקטה בצעדים שיעוררו את קנאתו, ואולי יסכים לחזור אליה.

יצויין, כי שני הצדדים רחוקים משמירת מצוות, ואורח חייהם חילונית לחלוטין. שקלנו את הדברים, ונראה לנו, שיש מקום לקבל את הערעור, ולהקדים את מועד הקרע.

גם אם נראה את הפרסום הראשון באינטרנט, כנועד להשיב למערער כגמולו ולגרום לו לחזור לבית, הרי הפרסום הנוסף כעבור ששה חודשים, מראה על עמדה עקרונית. יצויין, כי הפרסום מכיל תמונות, שכל אחד יכול לחזות בהן, ומשמעותן הודאה קבל עם ועדה, כי המשיבה רואה את עצמה גרושה לכל דבר.

בנסיבות אלו, יש מקום להקדים את מועד הקרע, ולקבוע ששני הצדדים ראו את עצמם כגרושים, מן המועד המאוחר של הפרסום באינטרנט. גם אם הפרסום הראשון נועד להכעיס, הרי הפרסום המאוחר יש לו משמעות של קרע מוחלט. לאור האמור, אנו מקבלים את הערעור וקובעים את מועד הקרע, ליום 8.6.05. עד לאותו מועד, יאוזנו נכסי הצדדים כפי שקבע בית הדין האזורי. החל מן המועד הנ"ל ואילך, אין מקום לאיזון המשאבים.

תיק מס': 1-24-074782145
ניתן ביום ח' שבט תשס"ח (15.01.08).
הופיעו: עו"ד רפי כריסטוף (לאשה)
עו"ד רחל ארזני (לבעל)

למדור זה ראו גם פסקי דין 5, 6 ו-7.